

sed quodammodo et quo ad cognitionem ^{seis} incipiunt n. pbli nales demonstrationes suas ab effectibus
qua sensibus percipiuntur ut tandem ad causarum cognitionem accedant.

tex

Et in super. Jam probat nec pertinere ad pbliam nalem dissoluere rōes Parmenidis et Alclij: rōe ē quoniam nullus avarax dissolvit omnes rōes adversariorum nisi tantum eas quas dissolvere potest servatis suis principiis. Cum 9 Parmenides et Alclij suis insuis argumentis destruant priā pbliā nalem non erunt eorum rōes dissolvende a pbliā nali. Maiorem ostendit Ar similitudine quadam in geometria. Propter eam non dissolvenda sunt a geometra rōes quibus Hippocrates et Chis arcum quadrati conabatur quod non destruant ullum priūm geometris: minime aut rōes An tiphontis qm sic pbliū tollebat de medio priūm illud geometricum. omnem magnitudinem ee divisibilem in infinitum. Si quis voluerit videre rōes Hippocratis legat simplicium in hoc loco. Illud tantum notandum. Hanc pbliam fm aliquos per lunulas conatum fuisse ostendere quadraturam circuli: quod Ar insinuat i. ele corum cap. 10 et insinuaverat cap. 25 2. lib. priorum. Secundum alios i. per partes totius circumferentia extensas per modum quadrati et quidam recentiores affirmant. Cont extus tamen utroq modo potest intelligi quamquam prius expositio verior videatur ut patet apud simplicium. Quod 2o attinet ad opinionem Antiphontis omnes conveniunt dicunt n. antiphontem descripsisse quadraturam intra circulum ita ut contingeret circumferentiam secundum omnes angulos. Unde super quodvis latus quadrati exata bē triangulum ad medium arcus superpositi. Rursus q. Super utrumq latus trianguli alios triangulos eadem arte descripsisse quousq. tota area ut alle putabat consumeretur: et qm ex quadrato et omnibus illis triangulis superpositis fieri potest unum quadratum ut omnes geometra concedunt relinqueretur quadratum ex omnibus constans circulo dato ee aequale. Tollebat 9 sic pbliū hoc principium geometricum. omne magnitudinem in infinitum ee divisibilem.

text.

Verum Cum non. Reddit causam cur nihilominus disputaturus sit aduersus Parmenidem et Alclijum, eorum q rōes dissoluturos. Qm inquit, et si nam de medio tollant tamen insuis positionibus nonnulla miscent nalia de quorum discussionē vtilitas aliqua reportari pōt.

text.

Atq. ut a principio. Induas partes dividitur. Arj disputatio aduersus Parmenidem et Alclij. In eam in qua refellitur eorum positio, qua continetur in reliqua p. 2. Suis cap. et in eam in qua resolvuntur eorum rōes qua continetur in cap. 2. Quibus 9 rōibus refutat eorum sententiam. pro quibus intelligendi advertendum ē idem ee dicere.

dicere, oium rerum ee unum primum, atq; na ee unum tantum ens ut pat et ex dictis.
 qm primum et id cuius e primum idem sunt ut plr. fatebantur. Pro q^o rae sumitur
 ex parte tris. Posterior exp^o unus. Ut aut accomodatissime procediamur a no-
 minum vltim^o significatione qua totius disputationis fundamentum ee debet su-
 pponit in priori argumento nomen entis significare substantiam, cetera q; accidentiu
 genera. Semde supponit significare substantia uniuersale et singulare, ac cide
 ha q; thia ac singularia. Tunc sic uidetur argumentari.

Cum dictis omnia ee unum tantum ens: aut noie entis intelligit substantiam
 et accidentia aut accid entia sola ut quantitatem et qualitatem et ita deat tris: aut
 deniq; solam substantiam. Nullum horum dicere pot est; no fuit igr aubij asserendum
 ee unum tantum ens. Primam partem minoris ostendit qm substantia et accid entia
 multa sunt simplr, illi aut simplr asserabant omnia ee unum tantum ens.

Secundam partem suadet qm nec sola quantitas nec sola qualitas nec aliud genus
 accidentis sine substantia existere potest quod intellige naturaliter: unde fieri nequit
 ut omnia sint sola quantitas aut qualitas, aut aliquod accidens reliquorum.

Pertham confirmat qm si omnia eent sola substantia no eent omnia unum ens infini-
 tum ut dicebat Meli. nec supple finitum ut dicebat Parmenides. Finitum n. et infini-
 tum (magnitudinem intelligit ut hi Phil^o summebant) sunt quedam affectiones quanti-
 tatis. Finitum e n. cuius partes certo numero et magnitudine comprehenduntur. Infini-
 tum aut ut docet Ar^o lib. 3 cap 7. e id cuius quauis parte accepta restat alia accipi-
 endat bndefit ut si omnia sint sola substantia non sint uniuersa unum ens finitum infi-
 nitumue quod si quis diceret substantiam ee finitam aut infinitam per accidens ut poteser
 quantitatem iam fateretur dari plura simplr in rerum no substantiam s. et quantitatem
 ferquam illa eet finita aut infinita. Non fecit aut primum tris in hac argumentatione.
 dum summit significata entis ee plura simplr quod illi negabant: qm argumentatur
 ex eo quod fere ab oib; conceditur quamquam repugnet Parmenidi et Meli. Videbit
 ut haec argumentatio sit diata

Præterea Cum multiphr. Posterior rae qua sumitur exp^o unus haec
 e: Aut noie unus intelligit unum continuatē aut unum indiuisibile aut unu-
 roe: nihil horum intelligere potesit; falso igr asseritis omnia ee unum tantu ens.
 In maiori prop^o asserit Ar^o unum prouo noie Et enim unum numero quod proprie-
 tale e, aut e unum continuatē ut tabula, aut unum indiuisibile ut unum punctum,
 aut unum roe et natura ut indium ensunt v. uesit. N. morem quo ad i^{am} partem
 probat quia si omnia eent unum continuatē iam essent modo aliquo plura quod fame
 negabant

tex.

negabat Parm. et Mell. ut n. credebatur esse unum, ut nullo modo plura esse arbitrarentur. Nam
omne unum continuum est diuisibile in partes: igitur omne unum continuum est plura. Con-
sequens bona est siue intelligatur consequens. Hoc modo s. unum continuum est plura s. p.
in quas diuidi potest. Siue etiam hoc modo unum continuum est plura quia ipsam
totum secundum se est unum: qualibet autem pars est aliud quiddam. Cuius rei acco-
sione inquit h. p. esse exatari. Sane q. m. sit neutrum et una quaeque pars idem siue
pars sit continua siue non continua. quia q. et si non sit necesse ad hanc probationem
satis est enim quod consequens sit uerum ad in priori sensu, tamen per se digna est conside-
ratione. Quod igitur totum diuersum sit a singulis partibus probat: quia est idem ut in-
diuisibile, omnino esse quoque inter se sunt idem ut manus et caput non quae sunt
eadem unum et ratio sunt eadem inter se.

tex

Atq. si unum est. Probat 2. ^{am p. em} minorij quia si omnia sunt unum
indiuisibile nulla erit quantitas, et ex consequenti nec qualitas s. corporalis q.
in substantia mediante quantitate recipitur, omnis n. quantitas est diuisibilis et ex
consequenti omnia non erunt unum finitum aut infinitum quia quid est aut omne fini-
tum, aut infinitum quantum est.

tex.

At v. si omnia. Per hanc partem minorij confirmat quia si omnia essent
unum ratio ut uestimentum et tunica eadem esset ratio contrariorum et disparatorum b. g.
boni et mali quantitates et qualitatis, et ex consequenti id quod multo absurdius est con-
tradictorium ut boni et non boni et ex consequenti id quod absurdissimum est omnia essent
nichil nam recte sequitur eadem est ratio boni et mali, malum autem est non bonum, q. eadem
est ratio boni et non boni. Rursus non bonum est non ens et ex consequenti nichil: igitur eadem
ratio esset boni et nichil. Aduerte autem has consequentes bonas esse non simpliciter sed ex hypo-
thesi, dabo s. ~~hanc~~ Max. eo quod Parmenides et Mell. concedebant c. s. esse ad
idem. quid autem nomine unius intellexerint quantum licebit conijcere dicemus ad finem
capitis sequentis.

tex

At in posteriori quoque. Impugnat in hac parte huius capituli sententiam
quorundam philosophorum qui quidem ex parte cum Parmenide et Mell. concesserunt de q.
arbitrarentur id quod est unum nullo modo esse plura quamquam ut ait simpliciter non dicerent
omnia esse unum suam q. sententiam etiam confirmabant unum et multa sunt contraria. Contraria
v. nulla ratio eidem rei conuenire possunt: nulla n. ratio dixeris rem eandem esse albam et nigram
calidam et frigidam et ita in ceteris: q. nulla ratio fieri potest ut id quod est unum sit etiam mul-
ta. Sed argumentabantur alij: Socrates est unus ut patet est autem albus et plurius quia sunt plura
q. id quod est unum est tamen plura. Praterea totum continuum est unum, diuisione autem sui pot.
est plura: datur igitur aliquid quod cum sit unum sit etiam multa.

Sunt illi

Concili ad illud respondet, aliquid enim tollens verbum, e, tantumque dicentes, Socratem albu
 Socratem illud ne dum verbum est, apponerent viderentur concedere Socratem e, plana entia
 ut simpliciter intelligit. Sed quia haec responsio ridicula videbatur, tollebat. n. de medio enun-
 tiationem qua Socrates aut albus, aut philosophus diceretur. Alii enim occurrebant alij dicentes
 transformandam esse dictionem, hoc est nomen in verbum adiectivum esse mutandum atque dicendum
 Socrates albet. Socrates philosophatur. Ita si fieret ut servata enuntiationis natura non poneretur
 verbum, est. Hi autem dum ita respondebant, plane non intelligebant aut certe nollebant fate-
 ri idem esse dicere Socrates est albus, ac Socrates albet. Socr. est philosophus, ac Socr. philosophatur. quod
 quidem non concedere aperte est incommodum.

Ad alteram autem objectionem fatebantur se non posse respondere, quare concedebant tanquam
 absurdum idem esse unum ac plura. Hic ergo representat. An quod putaverint hoc esse absurdum
 quia de causa docet multis modis aliquid dici posse unum ut unum subiecto, unum voce, unum actu et
 unum potentia. Undemque modis posse dici multa: Et quamquam unum et multa si eodem modo
 sumantur, ut actu tantum vel potentia tantum pugnent inter se, nec eidem rei possent con-
 venire, tamen nullum est incommodum si diversis modis accepta possint eidem convenire quo
 patet album esse philosophum quod est unum subiecto, multa voce et natura, totum vero continuum a se
 est quidem unum, sed potentia plura

Utrum totum distingatur re ipsa a suis partibus Simul sumptis quod unica.

Forum occasione qua ad finem huius capituli dicit de toto et partibus in quibus versantur ex
 positivis hoc loco differat nectum re ipsa a suis partibus simul sumptis, quia quidem quod hoc
 non excutatur de toto per accidens, aut per aggregationem cuiusmodi est compositum ex subiecto et
 accidente ut accerit lapidum fatentur, n. omnes absque controversia summo tunc non dicitur
 qui re ipsa a suis partibus simul sumptis. Non excutatur etiam de toto veli comparatione partium
 subiectarum aut de toto potestatis comparatione suarum potentiarum est igitur intelligendum
 quod haec de toto physico quod constitutum est ex materia et forma et substantiali. Et in quae de
 tota integrali suae constet partibus simularibus siue dissimularibus. Nec verum veritatem
 in dubium utrum totum seu physicum, seu integrale distingatur re ipsa a suis partibus seilla
 sim acceptis. Constat. n. totum a singulis partibus re ipsa differre, ut Socratem a sua materia
 rursusque a sua forma. Et enim si singulae partes Socratis eent idem re ipsa cum Socrate eent
 etiam idem reali inter se. Nam quae cumque sunt eadem re ipsa cum uno certis sunt eadem

re ipsa inter se

inter se ^{uare} ma. extrema ^{uare} sibi idem cent resp. quod aperte absurdum e. Desinguntur q. sicut
 tota abingulis partibus resp. eo quod aliquid realiter includunt, quod no. includatur in
 sin. galy partibus, ut socrate desinguntur resp. a sua materia eo quod includit etiam formam
 qua in materia non includitur, Turis q. desinguntur resp. a sua forma eo quod includit
 etiam mat. qua in forma non includitur. veritur g. in g. ^{uare} totum sive p. sive n. sive
 integrale desinguntur resp. a suis partibus opitij et collectiue sumptij. In qua g. sic
 explicata dua. sunt opposita opinioes: Altera e. graecorum ut hemeli filoponi et singli
 cy existimantium partem negatiuam ueram ee quorum sententia secuti sunt comentatur
 A. g. R. et plerique alij ex recentioribus. Altera e. bini homo scoti et aliorum multorum
 dicunt n. partem affirmatiuam potius amplectendam ee.

2^a co. do.

Sae opinio pot. suaderi
 e. sententia Avy. in 4
 priorum, cap. 3. quia it
 q. n. prater partes e.
 um) i. nihil aliud e.
 um quam sua partes.
 qui aliam opinionem
 hysserit ita explicabit
 um Avy. 3. totum no.
 ee. existere sine suis
 partibus. //

Prior sententia sibi argumentis confirmari pot. si totum re ipsa differret a partibus simul
 sumptis atq. unitis, aut scito differret aut per aliquid sui neutrum e. dandum q. nec
 illud. Maior patet quod enim differret ab altero realiter aut differret scito ut socrate a
 platone, aut per aliquam sui partem quo p. solo differret totus homo a capite eo quod habet
 alia membra qua non continentur in capite. Minor aut. suadetur quo ad priorem quid e.
 partem, qm. cum partes sine de e. totum no. poterit scito desingui a collectione par
 tium includit n. nisi fuerit ipsa partes. Quo ad posteriorem v. partem, qua nihil re
 aliter continetur mat. quod non in partibus simul sumptis. Et enim si quid contineret
 in toto, quod non in partibus simul sumptis eet fortis de unio partium. Atqui haec praeter
 quod reperitur in partibus simul sumptis qm. sunt unitae (de ipsis enim ita sumptis
 nunc loquimur) non pertinet ad integritatem totius sed potius quaedam e. conditio requi
 sita alioquin totum compositum naturale ex aliquo accid. ente eet constitutum.

2°. si totum desingueretur reali a partibus simul sumptis sequeretur definitionem e.
 halem non explicare totam degniti eentiam: hoc aut. e. absurdum. q. et illud. sequella
 probatur. qm. in definitione tantum ponuntur partes totum aut per se est aliqua res q.
 hincta a partibus simul sumptis: q. in definitione non explicatur sola eentia tota de
 hinct.

3°. quia ut docet. Av. 2° de aia. cap. 1. et octavo Metaph. cap. ultimo no. e. querend.
 ratio cur ex materia et forma substantiali sit unum per se qm. cum forma sit proprius alij
 et materia propria potentia se ipsi ununtur atq. efficiunt unum; q. hoc ipse quod forma
 substantialis in forma abq. ulla enitate alia erunt ma. et forma unice unum per se.
 sed hoc unum per se no. e. aliud quam totum compositum q. totum compositum no. desingui
 tur realiter a suis partibus simul sumptis. Accedit etiam id quod ait Av. hoc cap. contra
 Parmenidem et Melissum totum continuu. ee. plura. i. plures partes in quas diuidi pot. est.
 Praeterea illud quod affirmat. secundo lib. de aia. cap. 1. ut p. pilla, inquit, et unijus sunt
 oculos, ita corpus et aia. sunt aia.

2^a co. el.

Posterioremo. sententiam qua. anobis amplectenda e. suadet scotus 3° hanc. de h. 2°
 q. 2°.

g. 2a. Imprimis Hoc modo. si totum per se non distingueretur realiter a suis partibus: mul sumptis, nullum eet discrimen inter totum per se et totum per aggregationem cuius modi e cumulus lapidum Hoc aut no e dandum ut satis apertum e: g. nec illud. Prob. maior quia si totum per se eet idem realy cum suis partibus eent ipsa partes aggregata et ex consequenti eent plura: totum aut quod e plura e totum per aggregationem.

2o id quod per se generatur et corrumpitur e totum compositum per se: sed nec firmo- seorsim nec ma nec amba simul sumpta cum sint plura generantur ac corrumpuntur: aliud igr realiter e totum compositum non solum a partibus segillatim, sed etiam simul sumptis. Quod aut materia nec generetur nec corrumpatur, patet ex fine huius libri, videlicet. Alj nec nam nec firmam per se corrumpi aut generari. Quod idcirco in generatione et corruptione generari et corrumpi unamem ma cum forma illud falsum e qua unis e quaedam relatio, generatio aut et corruptio no e nisi substantiarum.

3o Partes simul sumptae realiter componunt ipsum totum: g. distinguuntur realiter ab ipso toto. Antecedens patet quia non componunt separatim: Consequens probatur qz nihil realiter componit se ipsum.

Hij argumentis hoc etiam vao addi pot. Partes totius separate sint idem re ipsa cum seipsis unis: sed totum distinguitur re ipsa a collectione partium separatarum: g. distingu- tur re ipsa a collectione partium unitarum. Conseq. satis manifesta e: Cum n. duo aliquo- sunt idem realiter quidquid ab uno eorum re ipsa distinguitur etiam ab altero. Maior conti- nari potest primo quia cum duo aliqua iisdem partibus essentialibus constant no distingu- tur realiter inter se: sed collectio partium unitarum ex iisdem partibus constat ex quibus constituitur collectio earundem partium non unitarum: g. collectio partium unitarum no distingu- tur realiter a collectione earundem partium no unitarum.

Deinde si collectio partium unitarum distingueretur realiter, a collectione earundem par- tium non unitarum vel distingueretur ab ea secuta, vel per aliquid sui no secuta, quia utraqz collectio ex iisdem partibus fit: Nec per aliquid sui quia nulla pars conueniret in una eaz collectionum qua in altera no contineatur: g. duae illae collectioes non distingu- tur realiter inter se. Accedit ad huius opinionis confirmationem id quod dicit Alj s. Alerap. cap. 21. s. Sex non ee bis tria, sed semel sex: Item illud quod dicit 7. lib. cap. ultimo. Sylla- bari s. ba, non ee ipsa elementa, b et a sed ee aliquid aliud: et carnem no ee solum igne et terram aut calidum et frigidum, hoc e no ee ipsa elementa ex quibus componitur, sed aliquid aliud, quod affirmat cap. ultimo lib. octavi Alerap. In ijs (inquit) quae non sunt ita per aggregationem, ipsum totum aliquid aliud e praeter partes

Resat ad argumenta aduersus hanc post-erorem sententiam, respondere ad primum igr Rm e.

et nō fert alij unitis
nec dicitur

respondeo endū ē hanc differre reipso a partibus unitis illa hinc sumptis nō quidem seors,
hoc ē per quantum sui partem nec per aliquid sui seu per aliquam sui partem sed seors
hoc ē integritate sua natura, seu quod idem quia ē una quodam reipso. Partes vero
etiam unita et simul accepta non sunt in re ipso, sed multa quantum in completa
Ad 2um dicitur et statum non sit sua partes simul accepta, recte tamen per def^{em} centrale
explicari nam definiti naturam cum eius partes omnes eentiales in definitione adhiben
tur. ut enim utam aliquod definiti cognitione percipiatur satis ē si partes eius omnes eentiales
intelligantur

Ad 3um Respondetur posita materia et forma positam et forma unitis ad huc ē necessariam aliam
quamquam unitatem que sit hanc. Nam materia et forma unita non sunt unum ens ipse, sed mul
ta entia incompleta efficiunt tamen unum ens ipse, quod realiter differt a suis partibus simul
acceptis nec aliud ex Aristoteli verbis colligitur. hoc enim aperte significabit cum docuit nō ēē que
rendam rationem cur ex materia et forma unum ens ipse efficiatur: quia ex proprio actu et
potentia sit unum ens ipse, quod constituere nō possunt nisi simul accipiantur. Potius n.
colligendum erat ex eo loco Aristoteli statum a suis partibus simul sumptis realiter distinguere quā ēē
idem realiter cum illis. Ad confirmationem 2° que ex Aristotele afferuntur respondendum ē Aristoteli
concessisse adversus Parmenidem et Mellem. statum ēē suas partes in sensu causali hoc ē cog
itare ex multis partibus quod satis erat contra Parmenidem et Mellem. Veritatem ēē suas
partes quatenus in eas ut in multa entia dividi potest. Pari modo dicitur corpus et animam ēē aial
in sensu causali hoc ē constituere aial. g.

Quod facile solvantur roes Parmenidis & Mell. Caput 3um

Hoc capite soluitur Aristoteli paradoxorum philosophorum roes, atque in principio roem Mellicis, quae ē
hymoi. Quidquid ē factum habet principium: 1° quidquid nō ē factum non habet principium,
sed factum uniuersum nō ē factum: cum n. nihil dicitur praeter ipsam rem fieret ex nihilo, quod
omnes philosophi existimabant fieri non posse: 2° factum uniuersum nō habet principium, et ex angu
stia finem nō habet. Tunc ulterius quod non habet principium nec finem ē infinitum: 3° factum
uniuersum ē infinitum ac promde immobile. Nam infinitum replet oem locum, et ita
nō habet locum ad quem moueatur. Deinde sic est infinitum 4° unum tantum. Nam fieri
non potest ut relinquatur locus alicui alteri cum infinitum omne spatium occupet: 5° oia
sunt unum tantum infinitum et immobile. Hanc igitur roem soluit Aristoteles negando 1^{am} consequentiam
In ea enim committitur fallacia consequentis, cum procedat a destructione antecedentis
ad destructionem consequentis: Perinde ac si quis hoc modo argueretur: quid
quid ē homo ē aial: 1° quidquid nō ē homo nō ē aial.

Deinde hoc etiam. Negat deinde illam aliam consequentiam quae ex eo quod uni
uersum coreret

careret prius inferretur uniuersum esse infinitum mole, ut enim hoc inferretur oportet
 supponere omnia principium esse primum rei, i. magnitudinis nullumque dari primum sporis
 aut generationis, quod tamen est manifeste falsum. Quod autem oporteret illud
 supponere patet quia ex eo quod aliquid non habet primum, aut sporis, aut sua generationis
 non sequitur quod sit infinitum mole. Nam celum non est infinitum mole et tamen
 ex sententia Aristoteli qui existimauit falso mundum fuisse ab eterno nec habuit primum
 sporis, nec sua productionis. Ut ergo esset bona illa consequentia oportebat supponere
 primum esse primum magnitudinis praesertim cum antecederet illud ut inferretur ex
 antecedentibus intelligendum esset de prius sporis, aut productionis, et non de prius magnitudi-
 nis.

39

Præterea cur sit.

Solut 3. eandem rem negando consequens. quia Mellisus
 colligebat uniuersum esse immobile eo quod est unum infinitum, et repletis omnem locum.
 Nam esset non posset moueri localiter, mutando totum locum, quid erit ut non posset mo-
 ueri in eodem loco, ut multæ partes uniuersi in suis locis mouentur ut celum et aqua.
 Deinde dato quod non posset moueri localiter, cur non posset alterari? saltem secundum
 suas partes. Hoc secundum br addidisse Ar. quod reuera corpus infinitum nec extra suum
 locum nec in suo loco moueri potest, ut ipse ostendit 1. de celo cap. 5. et 6.

tex

At uo nec species.

Impugnat ergo Mellisus, quod intulerit uniuersum esse unum
 non quomodocumque sed specie rei ue uo eadem. Quamquam non uidetur absurdum oia
 esse unum secundum materiam, ut quidam nales concederunt dicentes nihilominus res esse diuer-
 sas propter accidentia, diuersasque res habere tamen dixerunt omnia esse unum in eiusdem
 rei absurdum est. Patet enim hominem differre ab equo, et res contrarias inter se. Aduerte
 tamen Arem non concedere hoc loco omnia entia habere eandem materiam, cum multa
 entia dicat esse immaterialia ut patet ex octauo libro et duodecimo Metaph. sed omnia
 entia quæ a ueteribus cognita sunt corporalia nimirum nec omnia corporalia cum affer-
 rat multas in locis celos habere diuersam materiam specie amā. Horum inferiorum
 ut dicemus 1. lib. de celo cap. 3. sed eorum entium quæ generantur et corrumpuntur
 quæ sola uideantur cognouisse veteres, dicebantur fere omnes alia quæ sunt præcipua
 partes celorum esse ignea.

tex

Idem & ad Parmenidem.

Solut rem Parmenidis quam docet peccare
 sum in materia sum infirma. Ratio uero eius ut colligitur ex 1. Metaph. cap. 5. humor est
 quid quid est præter ens est non ens, sed non ens est nihil. ergo quid quid est præter ens est nihil.
 Sed ens est unum. ergo quid quid est præter unum ens est nihil, ac promde omnia sunt tantum
 unum ens. Hanc rem ait Aristoteles falso sumere, seu peccare in materia quia cum ens multi-
 plicetur dicatur de substantia, s. et accidentibus, summitur tamen à Parmenide ac sic dicitur
 fur unum tantum in se u. uniuersum. Unde maior prioris syllogismi uera est si ens accipi-
 atur pro substantia

tex

tex

pro substantia et accidentibus: sed in hac acceptione Minor posteriori syllogismi est falsa s-
ens est unum: quia substantia et accidentia non sunt unum simpliciter ut illi uolebant sed plu-
ra simpliciter et unum secundum quid, unitate scilicet analogica.

Non concludit autem ostendit roem illam peccare quod in forma quae eade
forma seruata datur in alia materia antecedens verum et consequens falsum. si enim
supponamus omnia esse alba ipso albo unum significante et existente uniuoco, ut modo
est, sic licebit argumentari. quid quid est praeter album est non album: non album est nihil
ut patet ex suppositione: quid quid est praeter album est nihil. Sed album est uniuoca
supponamus esse diuocum ut reuera est: quod alba erunt unum tantum et non plura
In qua argumentatione antecedens est verum et ultimum consequens est falsum: quia
alba omnia nec sunt unum tantum continuatione ut patet nec unum tantum esse &
essentia. Alia est ratio et essentia albi, qua album est et alia subiecti quod recipit al-
bedinem, licet tunc nihil sit quod album non sit, aut essentialiter aut accidentaliter. Non
enim haec duo habent distinctas essentias, quod alterum possit esse separatam ab altero,
sed ex eo quod esse diuersa sunt, licet semper inueniantur coniuncta: quod tamen Parme-
ni non animaduertebat. In hac infantia ut Aristoteles ostendit hanc consequentiam non esse
bonam.

omnia sunt unum
quod omnia sunt simpliciter unum

Nam si omnia sint alba omnia erunt unum album specie et tamen non erunt unum
tantum album, sed dabuntur simul plura in genere substantiae et qualitatis simul. In reliqua
parte capituli duo facit Aristoteles. In primis multis uerbis in graue subititerum in argumentatio-
nes Parmenidis: bene de reseribit Platonem et Xenocratem. Num quod uocem Parme-
nidei, hunc quod roem Zenonis tam male soluerit, ut cum eo consentire uideretur, textus
id habet 28. quod 2. libro post. cap. 4. ex hoc loco uelimus in de 2. p. accidentium in se
parabilem poni proprium subiectum, In reliquis autem minime.

Quo pacto Parmenides et Melissus intellexerint omnia esse unum,

Quod unica.

Etenim non ueritatem esse sententiam Parmenides et Melissi quare in hoc loco impug-
nat, nec non ueritatem esse hoc philosophi persuasisse omnia penitus unum esse, et nullo pacto diuer-
sa. In quo sensu ab Aristotele impugnantur. quia propter sunt qui dicant eos non uisum esse Deum
optimum. Al. intellexisse quasi dixerint unum tantum esse ens ex se habens esse independentem et pro-
prie immobile infinitum duratione et perfectione, quod sit a Parmenide dicebatur finitum hoc
est perfectum. Perfecta non solent appellari finita, hoc est quibus nihil desit ut patet ex lib. 3.
cap. 3. ut autem ueritatem haec sententia, hinc quia ut refert Aristoteles 1. Metaph. cap. 5 Xenopha-
nes, praceptor

praecipit Parmenidis asseruit ipsum unum esse Deum: Credibile est autem Parmenidem eiusque
 discipulum Melisum in eadem fuisse sententia. Accedit id quod ait quallenus in tali histo-
 ria ceensophanem docuisse discipulos de rebus omnibus ambigere praeterquam de hac una, oia
 videlicet esse unum, et hoc esse unum ipsum Deum: hanc aut existimat simpliciter et alij pluri-
 mi fuisse sententiam Parmenidis et Melisij: cui quidam satis accomodantur vocis ususque. quid-
 quid n. est factum primum habet durationis: q. quidquid non est factum non habet tale primum
 (qua consequ. bona, si in antecedente summatur esse factum, pro quacumque affectione qua
 res incipit esse. tunc n. summantur termini conuersabiles quibus sumptis licet argumetari
 a negatione antecedentis ad negationem consequentis, quemadmodum et econuerso) et per-
 consequens nec finem durationis sed esse est infinitum duratione et essentia, et per consequens
 prorsus unum et immobile. Totum quidquid est praeter ens quod ex se habet esse est non ens et
 nihil, hoc est nullum esse sibi uendicat nisi ex alio quales sunt omnes creaturae ut Theo-
 logi fatentur, et ut cum ens ex se habens esse unum tantum sit efficitur ut res se dicant su-
 iusmodi ens unum oia esse dumtaxat atq. hoc patet vni. intelligenda res illa, quod quidem
 satis est consentaneum ei quod dixit Moysi. Ego sum qui sum. Item sic. Dices filij
 Israel, qui est misit me ad uos, quasi noie proprie se uocant id quod est seu ens.

Potest etiam dici, hoc philosophos ita esse intelligendos quasi dixerint unum tantum esse ens creatum
 quod per se, sine ope alicuius ensis creati posset consistere. ut pote ipsam uniuersitatem creatu-
 rarum. Nam singula res creata ita sunt connexa, et a se mutuo pendentes ut non uideatur
 esse entia sed partes uniusentis, nec possint sine ceteris coherere, suusque officium retinere
 in rerum natura quatenus in unitate totius uniuersi continentur: totum aut uniuersum nullius
 alterius creature adiumento indigere quod Crassus ille Ciceronianus 3. lib. de oratore ad
 Quintum fratrem his uerbis asserit. At mihi quidem veteres illi maius quiddam aio com-
 plexi plus multo etiam uideri uidentur, quam quantum uerborum ingeniorum acies uideantur
 pri potest, qui omnia haec qua supra et super unum esse, una ui atq. una concessione ne-
 consistita esse dixerunt. Nullum n. est genus rerum quod aut auulsum a ceteris, perfectum
 consistere, aut quo cetera si careant uim suam atq. aeternitatem conseruare possint. Videtur
 aut conuenire haec expositio cum ijs qua dicitur i. de generatione cap. 8. quo loco affirmat
 Ar. hoc philosophos existimasse uniuersum esse continuum nec multum referre quod putauerint
 omnia esse continua, si uerum est quod eo loco dicitur quod multo minor est sumus error.

3. a expositio esse potest quod dixerint oia esse unum, oia eiusdem uocis quatenus entia
 sunt credentes ipsum ens uniuersum esse comparatione omnium rerum, quod multi etiam
 hoc tempore uerum esse arbitrabantur. Conuenit aut haec expositio cum eo quod ait
 Ar. i. metaph. cap. 5. Parmenidem s. coactum assentiri ijs qua apparent, dixisse oia esse unum
 uocis, plura uero secundum sensum. Representantur tamen ab Ar. quasi dixerint oia
 esse unum re et uocis, quia eorum uerba id significare uidebantur, quod idaria sepe facit ne
 uerba in rebus philosophis possint errorem aliquem inducere.

Computatio.

Confutatio perperam sententiam de prijs Caput quartum.

Impugnata sita solutio erroribus eorum qui videbantur motum de medio tollere frustra
sturus. *fr.* opinionis eorum qui magis ad nam accommodate loquebantur ex phisicis huius
capitis duo gna humoi phlorum: Alterum genus e eorum qui posuerunt unum corpus ee
prium materiale oum rerum naliu unum. ex tribus elementis superioribus aut medium
aliquid interilla: res aut nales dicebant fieri densitate et raritate: conuenit aut quod am-
modo cum ijs phly. Platu quo ad numerum priorum: Si namq unum prium materiale po-
nebant duo v^o contraria pro prijs formalibus et si accidentalibus: Platu v^o inu prium ma-
teriale constituerebat. Idem: duo^o ex parte materia magnum. et paruum. unde patet
discrimen et conuenientia inter platonem et humoi phlor.

Alterum genus e eorum qui segregatione et congregatione res fieri existimabant quos
primis referitur Anaximander Halensis discipulus qui posuit quidam Chaos pro prio rerum
naliu infinitum tamen et immensum ut refert biogenes laertius, ex quo per segregatione
res nales fierent, non tamen explicauit quidnam eet illud Chaos, aut quomodo ex ipso
segregationem res efficierentur.

Secundo loco referitur Anaxagoras qui posuit etiam chaos dicebat res fieri ex infinitis
corpuseculis qua latebant in chaos eiusdem speciei in constitutione unius rei diuersis aut
specie in constitutione diuersarum. Tertius e Empedocles qui chaos quod phlorum appe-
llabat quodammodo pro prio rerum naliu constituerebat, sim ph^r tamen et vulgata eleme-
ta pria ee asserbat, ex quibus omnia fierent, addebat praeterea ex phlorum regnate litte
pro dne elementa mundumq hunc sensibilom constituere: hinc v^o post aliquot spora
dominante amicitia commisceri fieriq reorum phlorum quem appellabat mundum
intelligibilem atqui ita infinites fieri humoi recipit hunc reciprocaionemq quaqui-
dem in re praeterquam in alijs qua dicta sunt differebat ab Anaxagora. Hic enim di-
cebat mentem, hoc e hunc, coepisse aliquando extrahere ex chaos res nales nec unquam fi-
niturum eiusmodi segregationem.

tex

Videtur aut Anaxagoras. Impugnat hoc cap. opinio Anaxagoras qm vbi
nulli roe eam confirmabat. supponebat igr infinitis ex nihilo nihil fieri. Percausa nales
quod verissimum e et ab omnibus phly assertum: supponebat deinde (id quod sensibus no-
tum est) contraria ex contrarijs fieri, ut calida ex frigidis et frigida ex calidis et ita ceter.
hinc sic argumentabatur id quod fit, aut fit ex ente aut non ente et nihilo: ex nihilo
aut nulla res pot fieri ut patet ex priori suppositione: quidquid q fit ex ente fit, fit aut ex
contrario ut patet ex posteriori suppositione. Aut q ex contrario manente manente
aut ex aliquo, quod erat in contrario de quo fit: Non e dandum quod ex contrario manente
ut patet ex experientia q ex eo quod erat in contrario: tale aut no ut quidquam aliud qua
multitudo quodam infinita Partium similarium rei qua fit, qua quidem laetabat in
re, ex qua aliquid fit. Pria igr rerum naliu sunt infinita corpusecula. Et qm ex una quaq
re, iudemus fieri

2. videmus fieri rem aliquam necessariam efficiatur ut in una quaque essent infinitae particula rerum omnium quae ex ea fieri possunt: dicebat tamen rem non denotare nisi ab illis particulis quae magis denotant abundantius q. v. g. in lapide dicebat contineri infinita corpuscula ligni, infinita autem ossis, et rursus infinita carnis, et denique infinita caeterarum rerum, ex quibus corpuscula lignea essent omnia inter se eiusdem speciei, differre tamen specie a corpusculis carnis, et sic in caeteris: Certum tamen lapidis dicebatur quam lignum eo quod in ipso plura essent corpuscula lapidis quam ligni: Nam etsi utraque esset infinita iuxta Anaxagoras sententiam, non tamen putabat in commodum corpuscula unius esse plura quam alterius. Quam hanc non repellit Aristoteles in hoc cap. quoniam ex istis quae sunt dicenda repelli potest: bene tamen, solum potest si dicatur quid quid sit fieri, ex ente actu, constituto per aliquam formam ut ignem ex ligno, aut ex ente potentia hoc est ex materia prima ut ignem ex materia quae erat in ligno: quid quid sit fieri ex ente actu tanquam ex contrariis quod quidem non manet in re quae sit, sit autem ex ente in potentia tanquam ex subiecto: sit igitur ex eo quod erat in contrario ut colligebat Anaxagoras quod tamen non est infinita illa multitudo partium simularium, sed materia prima. Unde non sequitur omnia esse in omnibus nisi quo ad materiam. Haec tamen inferius magis explicabuntur.

Si infinitum. Refutat sententiam Anaxagoras atque in primis quod dicitur tex. ut prior rerum naturalium esse infinita non solum numerum sed etiam specie. Ratio huius est. Si esset prior infinita rerum naturalium res naturales non possent a nobis cognosci: hoc autem asserere absurdum est, nec enim esset ulla philosophia naturalis: quod absurdum est dicere prior rerum naturalium esse infinita. Maiorem est indit quoniam ignoratis principijs necesse est ignorare principjata ut patet ex metho huius lib. In finitum vero quae ex parte infinitum est non potest a nobis cognosci.

Præterea necesse est. Dixit Anaxagoras in qualibet re naturali latere infinitas tex partes omnium rerum ideo parvas ut esset insensibile: Contra quod sic argumentatur 2. loco quoniam si partes aliquas partium possent esse quantacumque magnitudinis, aut parvitatibus, plurimam etiam partem potest esse quantacumque magnitudinis, aut parvitatibus: Sed videntur ut aëriae plantae non possunt esse quantacumque magnitudinis, aut parvitatibus, nec enim homo tantus esse potest ut caelum, nec etiam tam exiguus ut formica: quod nec partes inuentium ut os, caro, nervus, et caetera possent esse quantacumque magnitudinis, aut parvitatibus, quare fallum est in unaquaque re licet minima esse infinitas partes cuiuslibet alterius rei insensibiles, tamen ob sui parvitatem. Verba autem illa, dico autem aliquam partium partium, quae in se, et in quibus partium ipsum dividitur. Hunc habent sensum, loquor autem de partibus quae retinent eandem naturam quam habebant in suo toto et in quibus partium ipsum est divisum. Nam Anaxagoras de his

de his partibus loquebatur, putabat, n. partes illas retinere eandem naturam, quam habe-
bant in suo toto.

tex

Præterea si totalia. Impugnat 3. loco Anaxagoram, quod dixerit in qualibet
re omnia inesse. In primis autem recitat quibusdam de his Anaxagora, hanc ponit
suppositionem. quod si omne corpus finitum detractione corporis finiti tandem consu-
matur, in qua noie detractionis non intelligat ea quæ sit per partes proportionales. Su-
iusmodi n. detrahitio nunquam absoluitur ut si ab ita magnitudine detrahas dimidium
et a residuo dimidium, et iterum a residuo demidium, et ita in finitum. Intellige igitur
detractionem per partes æquales quantumcumque parvas: necesse est enim o. corpus
finitum parte aliqua certa alicuius magnitudinis sepe ablata tandem absolui.
Tunc sic argumentatur. Detrahitur ex aqua certa magnitudinis portio aliqua carnis
deinde o. alia, & alia deinceps, aut igitur absoluetur illa detrahitio, et sic dabitur aqua
sine ulla carne, aut abibit in infinitum, et ita dabuntur infinitæ partes carnis æ-
quales, in eadem re finitæ magnitudinis, quod est contra suppositionem. Detrahitur n. par-
tibus æqualibus nunquam absoluetur aqua quam finitæ magnitudinis esse diceba-
mus. Sed quæm diceret Anaxagoras posse in infinitum auferri partes carnis, minores tamen
semper in infinitum, ait, Aliter fieri non potest: licet n. aliquæ, ut quæ minores, semper au-
feruntur, tamen deveniendum est ad aliquam partem carnis ita parvam ut nulla
minor esse possit. quare saltem deinceps omnesque auferrentur in infinitum fore
magnitudinis æqualis inter se: patet igitur non omnia esse in omnibus.

tex

Præterea si corpus. Quarto loco docet non in o. corpore inesse cetera corpo-
ra, ita ut in se possint generari per segregationem. quantitas carnis est finita, tamen
quo ad magnitudinem quam quo ad parvitatem. quod datur minima caro, sed ex mini-
ma carne nullum corpus potest secerni in quo includatur caro: quod non in omni corpore
includuntur cetera corpora. Minorem probat quia si ex minima carne possit se-
cerni corpus in quo includatur caro dabitur caro minor minima quæ est aperte ab-
surdum: sequella probatur quia omne corpus detrahitur aliqua parte necesse redditur
minus, cum quod nullo corpore quod secernitur in a minima carne non maneat ita quantitas
carnis aqua facta est detrahitio dabitur profecto caro minor minima.

tex

Insuper in infinitis. Quinto loco argumentatur hoc pacto si omnia ex omnibus
ferri possent, et ex consequenti essent in omnibus darentur infinita corpora infinitis, quæ in eadem
corpora, hoc pacto autem est absurdum quod et illud. Maior probatur quæ in una quaque parti-
cula aquæ sunt infinitæ particule carnis, sanguinis cerebri, et aliarum rerum in-
ter se separate, diversæ et similiter, in una quaque particula illius carnis quæ in aqua
conspicitur, si verum est quod ex omnibus oia per segregationem fieri possunt erunt
rursus infinitæ particule rerum omnium, et sic procedendum in infinitum erunt
infinitæ infinita in quaque re.

tex

Id vero quod. Impugnata opinione Anaxagora, impugnat id quod addebat,
nunquam.